

FOLKETINGETS OMBUDSMAND

Gammel Torv 22. 1457 København K
Telefon 33 13 25 12. Telefax 33 13 07 17

Personlig henvendelse 10-15

Folketingets Retsudvalg
Christiansborg
1240 København K

Retsudvalget
REU alm. del - Bilag 168
Offentlig

Dato: **06 DEC. 2004**

J.nr.: 2002-4051-628
Sagsbehandler: PH
(Bedes anført ved henvendelser)
Akt nr.: 35

+ opfølgingsrapporter

Vedrørende inspektion af Statsfængslet ved Sdr. Omme

Hermed sender jeg et eksemplar af opfølgingsrapport nr. 2 af dags dato vedrørende inspektionen den 28. og 29. januar 2002 af Statsfængslet ved Sdr. Omme.

Med henblik på muligheden for at mangfoldiggøre rapporten vedlægger jeg desuden en uhæftet kopi af rapporten.

Som det fremgår af rapportens sidste side, afventes der fortsat svar vedrørende et enkelt punkt i rapporten, men inspektionssagen betragtes i øvrigt herefter som afsluttet.

Med venlig hilsen



Hans Gammeltoft-Hansen

Opfølgning (nr. 2)

06 DEC. 2004

Gammeltorv den
Journalnr. 2002-4051-628 PH



Folketingets Ombudsmand - Gammeltorv 22 - 1457 København K

Den 28. maj 2004 afgav jeg en opfølgingsrapport vedrørende min inspektion af Statsfængslet i Sdr. Omme den 28. og 29. januar 2003. I rapporten bad jeg fængslet og direktoratet om oplysninger mv. om nærmere angivne forhold.

Jeg modtog herefter en udtalelse af 30. august 2004 med bilag fra direktoratet, herunder en udtalelse af 30. juni 2004 med bilag fra fængslet.

Jeg skal herefter meddele følgende:

Ad punkt 2.2.4. Kontraktafdelingen (afdeling H)

Jeg tilkendegav at jeg gik ud fra at Fængselsafdelingen Kærshovedgårds beslutning om at overgå til kun at anvende fornavne skyldtes at fængslet er enig med mig i at anvendelse af navneskilte med indsattes fulde navn er betænkelig, og at også direktoratet er enig heri. Hvis ikke Statsfængslet ved Sdr. Omme allerede havde fjernet navneskilte med indsattes fulde navn, henstillede jeg til fængslet at de blev fjernet nu. Jeg bad om underretning om hvad der var sket eller ville ske vedrørende dette forhold.

Statsfængslet har oplyst at navneskiltene nu alene er forsynet med den indsattes fornavn. Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg tager det oplyste til efterretning.

Ad punkt 3.2. Fritid

Jeg noterede mig bl.a. indholdet af en "Indstilling om måling og registrering af fritidsaktiviteter" (afgivet i december 2002), herunder at der var udarbejdet og afprøvet en skabelon til undersøgelse af de indsatte brug og opfattelse af fritidsaktiviteterne. Idet det fremgår af indstillingen med bilag at skemaerne skulle indsendes til direktoratet til gennemgang og tilbagemelding til de enkelte fængsler hvis der var tid/ressourcer hertil, anmodede jeg om oplysning om hvorvidt der var sket eller ville ske en sådan gennemgang i direktoratet og i givet fald om oplysning om direktoratets svar til Statsfængslet ved Sdr. Omme.

Direktoratet har oplyst at gennemgang af skemaer og tilbagemelding til fængslet skete allerede i juli 2002, og at det var en del af den pilottest som dannede grundlag for indstillingen af december 2002. Direktoratet har vedlagt rapporten herom.

Direktoratet har endvidere oplyst at Statsfængslet ved Sdr. Omme udover undersøgelsen i 2002 har gennemført en undersøgelse af opfattelsen af sommerskolen i 2003, og at denne undersøgelse blev analyseret i direktoratet i september 2003. Direktoratet har ligeledes vedlagt rapporten herom.

For så vidt angår formuleringen "hvis der var tid/ressourcer hertil" har direktoratet bemærket at lokale undersøgelser skal aftales med direktoratet af hensyn til planlægning af arbejdets tilrettelæggelse. Direktoratet har videre oplyst at direktoratet var ca. 2 uger om at behandle Sdr. Ommes undersøgelse i 2002 og ca. 3-4 uger om at behandle undersøgelsen fra september 2003.

Jeg har noteret mig det oplyste og indholdet af de vedlagte rapporter, herunder at tilfredsheden med sommerhøjskolen var høj blandt de indsatte som deltog heri.

Ad punkt 9.7. Særligt om forholdene på kontraktafdelingen

Direktoratet oplyste i sin tidligere udtalelse at det endnu ikke kunne siges hvornår den centrale evaluering af kontraktfængselsafdelingerne blev iværksat, og at det der-

for telefonisk var aftalt med Statsfængslet ved Sdr. Omme at fængslet nu iværksatte en intern evaluering af nedlæggelsen af supervisorstillingen. Direktoratet oplyste desuden at det var aftalt at evalueringen skulle foreligge inden udgangen af 2003, og at direktoratet herefter ville underrette mig om resultatet. Jeg tilkendegav at jeg forventede denne underretning og bad endvidere direktoratet om at underrette mig når den centrale evaluering blev iværksat, og om hvornår den forventedes at være afsluttet.

Statsfængslet har vedlagt kopi af fængslets interne evaluering af nedlæggelsen af supervisorstillingen på kontraktafdelingen (som er indsendt til direktoratet den 29. januar 2004).

Direktoratet har oplyst at der er indgået aftale mellem Center for Rusmiddelforskning og kriminalforsorgen vedrørende evaluering af behandlingen af stofmisbrugere indsat i kontraktfængselsafdelinger og beboere på kontrakt pension. Evalueringen blev påbegyndt den 1. maj 2004 og forventes færdig den 1. marts 2006.

Det fremgår af fængslets brev af 29. januar 2004 til direktoratet at det inden for den givne tidsramme ikke har været muligt for fængslet at foretage en egentlig vurdering. Fængslet har derfor i brevet givet en mere umiddelbar vurdering. Det fremgår af brevet at der bl.a. er gennemført et kompetenceudviklingsforløb for personalet på afdelingen som har givet personalet et løft i retning af selv at kunne forestå samtaler med de indsatte om vanskelige emner som misbrug og personlige forhold. De indsatte på afdelingen er i mellemtiden skiftet ud og kan derfor ikke vurdere forskellen mellem den tidligere og den nuværende ordning, men det er indtrykket at mange af de indsatte ønsker et mere "terapeutisk miljø" med mulighed for individuel behandling af professionelle behandlere. I forlængelse af dette ønske og kriminalforsorgens generelle ønske om at styrke behandlingen af misbrugere er der derfor truffet beslutning om at udbygge og ændre kontraktafdelingens koncept i retning af en egentlig behandlingsafdeling med behandlere fra en behandlingsinstitution uden for kriminalforsorgen (Springbrættet). Det fremgår af brevet til direktoratet at brevet var vedlagt et udkast til et koncept for afdelingen. Fængslet har afslutningsvis anført at denne løsning efter

fængslets vurdering kvalitetsmæssigt vil være bedre egnet til at imødekomme de indsattes behov end den gamle ordning med en supervisor på afdelingen. Derfor har fængslet ikke taget skridt til en mere dybtgående evaluering af den ordning ”der kun eksisterer et par måneder endnu, og som herefter vil blive erstattet af en egentlig behandlingsafdeling.”

Jeg har noteret mig det oplyste vedrørende evaluering af ordningen på fængslets kontraktafdeling som jeg går ud fra nu – jf. det citerede – er ændret til en egentlig behandlingsafdeling.

Jeg har endvidere noteret mig at den centrale evaluering af kontraktafdelingerne er påbegyndt og forventes at være færdig omkring 1. marts 2006.

Ad punkt 11.1.3. Forhørsceanbringelse

Jeg noterede mig at det skyldtes en fejl i det elektroniske klientsystem at det ikke havde været muligt at anvende korrekt markering i en konkret sag, og at fængslet indtil fejlen var rettet, ville anvende fængslets tidligere anvendte blanket. Jeg anmodede om oplysning om hvorvidt fejlen nu var rettet.

Fængslet har oplyst at fejlen er rettet. Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Jeg orienterede fængslet om at direktoratet i sagen vedrørende min inspektion af Arresthuset i Helsingør havde oplyst at det ikke er muligt efterfølgende at ændre i et forhørsnotat der er udfærdiget i klientsystemet, og at jeg på denne baggrund havde bedt direktoratet om at oplyse om kravet i disciplinærstrafvejledningens pkt. 10 om markering med en lodret streg når en side i notatet ikke udfyldes helt, fortsat er gældende. Jeg meddelte at jeg ville orientere fængslet når jeg havde modtaget svar fra direktoratet.

Jeg kan oplyse at direktoratet i den anledning i denne sag har oplyst at kravet om markering med en lodret streg når en side i notatet ikke udfyldes helt, fortsat er gældende. Dette har jeg noteret mig.

Ad punkt 11.1.11. Strafadmåling

Da direktoratets svar på min anmodning om en udtalelse vedrørende strafudmålingen i fire konkrete sager kun havde omfattet to af sagerne, erindrede jeg om svar på de to andre sager (nr. 516 og 525).

Direktoratet har i den anledning anført følgende:

”Vedrørende sag nr. 516

Fængslet har den 9. september 2003 oplyst, at overtrædelsen den 26. november 2002 (som den 28. november 2002 medførte en disciplinærstraf af betinget strafcelle) var en førstegangsovertrædelse af straffuldbyrdelseslovens § 32, men ikendelse af strafcelle er sket i henhold til straffuldbyrdelseslovens § 68, stk. 2, nr. 6, 2. led. Fængslet har lagt vægt på, at han den 26. november 2002 nægtede at forlade opholdsrummet, senest kl. 0010, og den 6. december 2002 (gentagelsestilfælde) nægtede at forlade kontoret.

Fængslet har supplerende den 10. november 2003 redegjort for sagen. Det fremgår af udtalelsen, at der forud for afgørelsen af 28. november 2002 forelå to rapporter af henholdsvis den 26. og 28. november 2002.

Det fremgår af rapporten af 26. november, at den indsatte har haft en samtale med sygeplejersken samme dag. Den indsatte giver ved samtalen udtryk for, at han har det dårligt, at han ikke kan styre sig selv, og at han er bange for at gå amok.

Af rapporten den 28. november fremgår det, at den indsatte om aftenen gentagne gange bliver bedt om at forlade opholdsstue og køkken og gå til ro, men at han ikke efterkommer anvisningerne.

Fængslet har udtalt, at rapporten af 26. november 2002 ikke indeholder et selvstændigt gerningsindhold, men blot er oplysende om den indsattes psykiske tilstand. Fængslet har ved afgørelsen lagt vægt på sagens omfang og grovhed, herunder at den indsatte ikke efterkom personalets første anvisning om, at han skulle forlade opholdsstuen ca. kl. 00.00 for at gå til egen stue. Kl. 00.10 var den pågældende i gang med at forberede

måltid i køkkenet, i den forbindelse hidsede han sig meget op over for personalet og kaldte fængslets regler for benyttelse af afdelingskøkken for 'nogle fuck regler'. Den indsatte forlod køkkenet - ikke for at gå på egen stue, men for at gå ind i opholdsstuen for der at tilberede et måltid mad. Han blev herefter hensat i forhørscele. Da han forlod afdeling C gennem norddøren slog han på denne. Personalet sørgede for, at han kunne få tobak med ned i forhørsce. Da personalet afleverer tobakken, stirrer han på det og udtaler 'Hvis jeg ikke kan holde ud at være her, smadrer jeg det hele'.

Forhørslederen fandt, at den indsattes opførsel kunne karakteriseres som en grov forseelse, herunder at personalet havde opfattet ham som truende, da de afleverede tobak til ham, og at der derfor som minimum kunne ikendes strafce under henvisning til § 68, stk. 2, nr. 6. Det indgik i overvejelserne, om den indsatte skulle overføres til fortsat strafudståelse i lukket institution. Der blev lagt vægt på hans dårlige psykiske tilstand. Det var således fængslets opfattelse, at den trufne afgørelse var forholdsvis mild i forhold til det passerede.

Forud for afgørelsen af 9. december 2002 lå også to rapporter, begge af 6. december 2002. Det fremgår af den ene af rapporterne, at den indsatte, som var sygemeldt, henvendte sig på afdelingskontoret og bad om at tale med en kammerat. Indsatte fik afslag herpå, da han var sygemeldt og efter de gældende regler skulle opholde sig på sin stue. Da indsatte trods gentagne anvisninger nægtede at forlade afdelingskontoret, blev han afhentet og kørt til afdeling EM.

Den anden rapport af 6. december 2002 vedrører en undersøgelse af indsattes ce.

Fængslet oplyser at have lagt vægt på, at der er tale om gentagelsestilfælde i forhold til afgørelsen af 28. november 2002, hvor den indsatte blev ikendt betinget strafce i 3 dage. Indsatte har i begge tilfælde oprådt på en måde, så det tilstedeværende personale har følt, han var truende og han har ikke villet efterkomme personalets anvisninger, men derimod fortsat med at modsætte sig frivilligt at forlade personalekontoret. Først da der kommer mere personale tilstede, forlader han afdelingen og følger med på afdeling EM. Også ved denne afgørelse blev det overvejet, om han fortsat kunne opholde sig i et åbent fængsel. Fængslet finder, at den trufne afgørelse var mild i forhold til forseelsens omfang.

Fængslet er enig i, at det ikke tydeligt nok fremgår af forhørsudskriften, hvilke overvejelser der har ligget til grund, ligesom det ikke tydeligt nok fremgår, at der er tale om en 'gro' forseelse og ikke 'ofte gentagne forseelser', hvilket fængslet har beklaget.

Det er direktoratets opfattelse, at det indebærer en sikkerhedsrisiko, hvis indsatte om natten, hvor der kun er personale til stede i meget begrænset omfang, nægter at følge personalets anvisninger om at forlade de opholdsrum, som kun er tilgængelige for de indsatte i dagtimerne, og at det ligeledes indebærer en sikkerhedsrisiko, at den indsatte nægter at efterkomme en anvisning om at gå på sin egen stue og ikke forlader afdelingskontoret, før der kommer mere personale til stede. Det kan på den baggrund og efter en konkret vurdering af forløbene ikke kritiseres, at fængslet har anset overtrædelserne for grove.

Vedrørende sag nr. 525

Fængslet har oplyst, at den indsatte den 25. oktober 2002 og den 3. december 2002 er ikendt bøder for overtrædelse af straffuldbyrdelseslovens § 32. Den ikendte disciplinærstraf af strafcelle er således en tredjegangsovertrædelse. Dette finder fængslet skærpende og har på den baggrund ikendt strafcelle.

Direktoratet kan henholde sig hertil.

Direktoratet beklager, at udtalelsen vedrørende sag 516 og 525 ikke fremgik af direktoratets brev til ombudsmanden af 8. januar 2004, hvilket skyldes en ekspeditionsfejl".

Jeg har noteret mig at strafudmålingen i sagen med forhør nr. 516 skete ud fra en vurdering af forholdets grovhed, jf. straffuldbyrdelseslovens § 68, stk. 2, nr. 6, 1. led (som efter ændring af loven ved lov nr. 445 af 9. juni 2004 nu er nr. 7 i stedet for nr. 6), og ikke fordi der var tale om "oftere gentagne forseelser", jf. bestemmelsens 2. led. Jeg har ingen bemærkninger til at overtrædelserne er anset for grove, men bemærker at det efter min opfattelse burde have fremgået af notatet på hvilket grundlag strafudmålingen var sket. Jeg har noteret mig fængslets beklagelse af at det ikke fremgår tydeligt nok af forhørsnotatet i sagen.

Jeg har ligeledes noteret mig at der for så vidt angår sagen med forhør nr. 525 hvor der ikke var oplysning i forhørsnotatet om tidligere tilfælde, var tale om et tredje gangstilfælde. Det burde efter min opfattelse have fremgået af notatet at strafudmålingen skete på dette grundlag.

Ad punkt 11.1.14. Kompetence

Jeg bad om en kopi af den reviderede delegationsskrivelse som var omtalt i fængslets og direktoratets tidligere udtalelser.

Fængslet har vedlagt en kopi af den reviderede delegationsskrivelse. Revisionen fandt som nævnt i direktoratets tidligere udtalelse (og gengivet i rapporten) sted i maj/juni 2003.

I fængslets tidligere udtalelse (den supplerende udtalelse af 10. november 2003) oplyste fængslet som omtalt i opfølgingsrapporten at de daglige ledere ikke i den tidligere delegationsskrivelse var bemyndiget til at ikende disciplinærstraf på linje med afdelingslederne, men at det er ændret i den nugældende delegationsskrivelse.

Jeg kan imidlertid ikke af den fremsendte delegationsskrivelse se denne ændring, og jeg beder derfor fængslet om at oplyse nærmere herom. Det bemærkes at jeg er opmærksom på det af fængslet tidligere oplyste om at de daglige ledere er uddannede forhørsledere, og at forhørslederne ifølge delegationsskrivelsen (også den tidligere) har kompetencen i disciplinærsager.

Jeg havde anmodet fængslet og direktoratet om en udtalelse vedrørende en overvagtmeisters og nogle fængselsfunktionærers kompetence til at behandle nærmere angivne sager. Da direktoratets svar ikke nævnte den sag hvor overvagtmeesteren traf afgørelse (nr. 516), erindrede jeg om svar herpå.

Statsfængslet har oplyst at den pågældende overvagtmeester, jf. fængslets tidligere besvarelse til mig, konkret i denne sag var bemyndiget til at træffe afgørelse.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad punkt 11.4.6. Kompetence mv. (observationscelleanbringelse)

Da fængslet ikke havde udtalt sig om spørgsmålet om kompetencen i relation til afgørelserne i de konkrete sager om ophør af observationscelleanbringelsen, bad jeg om en udtalelse herom.

Statsfængslet har henvist til delegationsskrivelsens punkt 13, hvortil statsfængslet i det hele har henholdt sig.

Direktoratet har anført følgende:

”Det fremgår af delegationsskrivelsens punkt 13, at afgørelse om anbringelse i observationscelle, og om ophør af anbringelsen, jfr. § 17, stk. 1, i bekendtgørelse om udelukkelse af indsatte fra fællesskab, herunder anbringelse i observationscelle m.v., træffes af personale- og sikkerhedskonsulenten, afdelingslederen eller inspektionsvagthavende. Det fremgår endvidere af delegationsskrivelsens punkt 13, at hvis det ikke er muligt at afvente denne afgørelse træffes afgørelse om anbringelse af den tilstedeværende funktionær. I sådanne tilfælde skal der efterfølgende ske underretning af institutionens leder, personale- og sikkerhedskonsulenten, afdelingslederen eller inspektionsvagthavende.

Direktoratet kan henholde sig hertil.”

Jeg har noteret mig at de reviderede regler er ajourført med hensyn til henvisningen til retsgrundlaget (bekendtgørelsens § 17), at personale- og sikkerhedskonsulenten nu også generelt er bemyndiget til at træffe afgørelse om anbringelse i og ophør af observationscelleanbringelse, og at det er indføjet at den tilstedeværende funktionær kan træffe afgørelse om anbringelse og ophør hvis det ikke er muligt at afvente afgørelse fra en person der er bemyndiget til at træffe afgørelse herom, med pligt underretning af en af de personer der har kompetencen til at træffe afgørelse.

Fængslet har ikke udtalt sig om hvorvidt afgørelsen om ophør blev truffet af en person der havde kompetencen hertil, i de konkrete tilfælde hvor det ikke fremgik at afgørelse herom var truffet af en sådan person. Jeg går nu ud fra at fængslets tidligere henvisning til at der er sket underretning af inspektionsvagthavende (også) omfatter underretning om afgørelsen om ophør – og at fængslets tidligere henvisning til

manglende rubrikker i rapporten i klientsystemet til notat om underretning sigter til notat for så vidt angår underretning om ophør.

Idet jeg på denne baggrund lægger til grund at der er sket underretning til inspektionsvaghavende om såvel anbringelse som ophør i alle de tilfælde hvor afgørelserne herom ikke er truffet af en person der havde kompetencen hertil, foretager jeg mig ikke mere vedrørende dette spørgsmål.

Ad punkt 11.4.7. Undersøgelse af den indsattes person

Jeg bad fængslet om at oplyse om fængslets tidligere udtalelse vedrørende en konkret sag (en anbringelse den 14. december 2002) skulle forstås sådan at der ikke skete undersøgelse af den indsattes person før han indvilligede i omklædning, fordi fængslet ikke ville optrappe situationen. I bekræftende fald bad jeg fængslet og direktoratet om at udtale sig om hvorvidt det er i overensstemmelse med § 16, stk. 2, i den dagældende bekendtgørelse om udelukkelse fra fællesskab at unklade personundersøgelse med den begrundelse at det ville kunne optrappe situationen (og i stedet følge den indsatte tæt indtil en sådan undersøgelse kan ske).

Direktoratet har anført følgende:

”Statsfængslet har indledningsvist citeret den tidligere afgivne udtalelse og har herudover supplerende citeret den underliggende rapport. Endvidere har statsfængslet citeret den dagældende § 16, stk. 2, i bekendtgørelse om udelukkelse fra fællesskab.

Statsfængslet har i sin udtalelse af 30. juni 2004 bl.a. oplyst, at undersøgelse af den indsattes person i forbindelse med anbringelse i observationscelle primært har til formål at sikre, at den indsatte ikke besidder genstande, som han kan bruge til at udøve skade på sig selv eller andre, jævnfør formålet med anbringelsen i observationscelle.

Statsfængslet har endvidere udtalt, at det umiddelbart må konstateres, at personalet har udsat undersøgelse af den indsattes person, indtil det var muligt at gennemføre en omklædning. Det må også umiddelbart konstateres, at personalet har vurderet, at undersøgelse af den indsattes person ikke var nødvendig, idet han var under konstant observation af personalet. Det har

været personalets opfattelse, at en undersøgelse på person, gennemført med magt, ville frembringe større risiko for at indsatte og/eller personalet ville lide overlast, ligesom det er åbenbart, at genstanden, som indsatte kunne bruge til selvbeskadigelse, ikke ville blive fundet ved undersøgelse på personen, idet barberbladet var skjult i munden på indsatte.

Statsfængslet udtalte tillige, at statsfængslet er af den opfattelse, at personalet med god ret kunne vurdere, at undersøgelse på person var unødvendig, idet der i stedet for undersøgelse af hans person blev etableret konstant bevogtning. Det virkede herudover åbenbart, at den indsatte skjulte et eventuelt barberblad i munden, hvorfor en almindelig undersøgelse af den indsattes person alligevel ikke ville bringe barberbladet frem.

Herudover har statsfængslet udtalt, at det ville have trappet situationen betydeligt op, såfremt undersøgelsen var foretaget med magt. Det fremgår af vejledningen om udelukkelse fra fællesskab pkt. 4, 2. afsnit, at der henvises til punkt 7 i vejledningen om anvendelse af sikringsmidler. Det fremgår her, at omklædning undtagelsesvist kan udelades, hvis dette i sig selv vil optrappe situationen. Fængslet er klar over, at der her omtales 'omklædning', men en analog betragtning i forbindelse med undersøgelse af den indsattes person, der er et mindre indgreb, fører til, at en undersøgelse kan udelades, hvis denne i sig selv ville optrappe situationen.

Endelig har statsfængslet udtalt, at det er statsfængslets opfattelse, at undersøgelsen dels ikke blev fundet nødvendig, da der blev etableret overvågning, og dels at denne ville have trappet situationen op og dermed virket mindre skånsom, end formålet tilsagde.

Det følger af 14, stk. 1, i den dagældende bekendtgørelse om udelukkelse af indsatte fra fællesskab, herunder anbringelse i observationscelle m.v., i fængsler og arresthuse, (bekendtgørelse nr. 574 af 5. juli 2002), at anbringelse i observationscelle skal gennemføres så skånsomt, som omstændighederne tillader.

Af bekendtgørelsens 16, stk. 2, fremgår, at i forbindelse med anbringelse foretages undersøgelse af den indsattes person, jf. straffuldbyrdeslovens § 60, medmindre institutionen skønner, at det er unødvendigt.

Formålet med bestemmelsen i udelukkelsesbekendtgørelsens § 16, stk. 2, om at foretage undersøgelse af den indsattes person i forbindelse med anbringelse i observationscelle er navnlig at sikre, at den indsatte ikke er i besiddelse af genstande, der er uforenelige med ordens- og sikkerhedsmæssige hensyn, herunder genstande, der kan benyttes til selvbeskadigelse eller som våben, eller i øvrigt er personfarlige.

Der er i vejledning nr. 73 af 5. juli 2002 om udelukkelse fra fællesskab ikke nærmere beskrevet, hvilke momenter, der bør indgå i institutionens skøn i relation til, hvornår undersøgelse af en person anses for unødvendig.

Det er direktoratets opfattelse, at ordet 'unødvendigt' i bekendtgørelsens § 16, stk. 2, ud fra en almindelig sproglig forståelse vil betyde, at undersøgelse af indsattes person er upåkrævet eller overflødig. Direktoratet finder dog, at betydningen af 'unødvendigt' ikke bør indskrænkes hertil, men tillige bør kunne forstås således, at undersøgelsen af indsattes person midlertidigt undlades som følge af, at formålet med undersøgelsen - at sikre at indsatte ikke er i besiddelse af genstande, der er uforenelige med ordens- og sikkerhedsmæssige hensyn - tilgodeses med foranstaltninger, der er mere skånsomme end gennemførelse af undersøgelse af indsattes person, jfr. herved dagældende bekendtgørelse om udelukkelse, § 14, stk. 1.

Direktoratet finder således, at det er i overensstemmelse med § 16, stk. 2, i den dagældende bekendtgørelse om udelukkelse fra fællesskab, at skønne det unødvendigt at foretage undersøgelse af indsattes person, når formålet med undersøgelsen opfyldes gennem en mere skånsom foranstaltning, som det skete i den konkrete sag, hvor overvågning blev iværksat, hvorved personalet samtidig undgik en optrapning af en i øvrigt vanskelig situation."

Jeg har noteret mig det af fængslet oplyste om at der ikke skete undersøgelse af den indsattes person i forbindelse med selve anbringelsen i observationscelle, og at en sådan undersøgelse ikke blev anset for nødvendig fordi den indsatte i stedet var under konstant overvågning af personalet. Jeg har samtidig noteret mig det oplyste om at det blev vurderet at gennemførelse af en personundersøgelse med magt ville indebære en risiko for optrapning af situationen, og at en almindelig undersøgelse af den indsattes person alligevel ikke ville bringe barberbladet som den indsatte åbenbart skjulte i munden, frem.

Jeg er enig med direktoratet i at "unødvendigt" i § 16, stk. 2, i den tidligere gældende bekendtgørelse (§ 18, stk. 2, i den nugældende bekendtgørelse) om udelukkelse fra fællesskab ud fra en almindelig sproglig forståelse må betyde at undersøgelse af indsattes person er upåkrævet eller overflødig (hvilket også var baggrunden for mit spørgsmål til fængslet og direktoratet om hvorvidt der var handlet i overensstemmelse med denne bestemmelse); i det konkrete tilfælde var der ikke tale om at en personundersøgel-

se blev anset for upåkrævet eller overflødig, men der blev i stedet iværksat et konstant opsyn med den indsatte.

Jeg har ingen bemærkninger til direktoratets opfattelse hvorefter undersøgelse af den indsatte person kan undlades (eller udskydes) når formålet med undersøgelsen opfyldes gennem en mere skånsom foranstaltning. Efter min opfattelse må det dog anses for tvivlsomt om bestemmelsen i § 18, stk. 2, i den nugældende (og § 16, stk. 2, i den tidligere gældende) bekendtgørelse om udelukkelse fra fællesskab i sin nuværende udformning indeholder det fornødne retlige grundlag for en sådan undladelse, eller om det retlige grundlag rettere må anses at være bekendtgørelsens § 16, stk. 1 (§ 14, stk. 1, i den tidligere bekendtgørelse) hvorefter anbringelsen skal gennemføres så skånsomt som muligt.

Jeg har således heller ingen bemærkninger til at der af de af fængslet anførte grunde i det konkrete tilfælde blev iværksat en konstant overvågning i stedet for eller indtil det skønnedes muligt at gennemføre en personundersøgelse.

Ad punkt 11.4.11. Klagevejledning

Idet fængslet havde anført at klagevejledning var givet senest i forbindelse med ophør af anbringelsen, bad jeg direktoratet om en udtalelse vedrørende tidspunktet for hvornår der skal gives klagevejledning i forbindelse med (afgørelser om) anbringelse i observationscelle.

Direktoratet har i den anledning anført følgende:

”Som anført af ombudsmanden, har fængslet oplyst, at der senest i forbindelse med ophør af anbringelsen er givet klagevejledning i de konkrete sager.

Det fremgår af bekendtgørelsens § 15, stk. 2, at institutionen straks skal udfærdige rapport om det passerede, og at rapporten skal indeholde notat om afgørelsen, begrundelsen herfor, dato og klokkeslæt for, hvornår afgørelsen er meddelt den indsatte samt oplysning om institutionens over-

vejelser om eventuelt tilkald af læge. Det fremgår endvidere af bestemmelsen, at når den indsatte er klagevejledt, skal dette påføres rapporten.

Baggrunden for formuleringen af bestemmelsens 2. punktum er, at en anbringelse i observationscelle i de fleste tilfælde sker ved brug af magtanvendelse. Det følelsesladede tidsrum umiddelbart efter en anbringelse, der er forbundet med magtanvendelse, egner sig typisk dårligt til en information om klagemuligheder, som i de fleste tilfælde ikke ville blive opfattet af den indsatte og dermed ganske savne mening.

Personalet skal derfor vurdere, hvornår den indsatte er faldet så meget til ro, at den pågældende er i stand til at modtage klagevejledningen. Når meddelelsen er givet, skal der gøres notat herom i Klientsystemet med angivelse af tidspunktet.”

Jeg har noteret mig det oplyste som ikke giver mig anledning til bemærkninger.

12. Opfølgning

Jeg afventer svar vedrørende fængslets delegationsskrivelse, jf. pkt. 11.1.14. Bortset herfra betragter jeg sagen om min inspektion af Statsfængslet ved Sdr. Omme som afsluttet.

13. Underretning

Denne rapport sendes til Statsfængslet ved Sdr. Omme, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Folketingets Retsudvalg og de indsatte i statsfængslet.



Lennart Frandsen
Inspektionschef